

חברות מדף עלולות לעלות ביוקר/ רז לבנת¹

ברחבי העולם מקובלות חברות מדף (הקרויות גם 'חברות מגירה'). אלה הן חברות שיש להן שם והן מאוגדות, אך אין להן כל פעילות או ערך לבד מעצם התאגדותן. אין להן בעלי מניות ואין להן מנהלים. יש מדינות שלבד מאגרת רישום לא חלה על החברות חובת תשלום אגרה שנתית. הפרקטיקה הזו של חברות מגירה יובאה לישראל מחו"ל, ובעבר נהגו עורכי דין להחזיק במגירה מספר חברות שנרשמו על שם עורכי הדין והמתינו לשעת הצורך. כשעלה הצורך להקים חברה במהירות, היו מעבירים את המניות אל בעלי המניות החדשים, ממנים את המנהלים ומוציאים את החברה אל הדרך.

בעבר, כשרישום חברה דרש עלייה לירושלים ובזבוז של שעות רבות, נהגו עורכי דין מסחריים לרשום מספר חברות בבת אחת, (הגם שהליך שינוי שם החברה או תקנונה הוא פשוט למדי). אנשי עסקים הקימו חברות רבות למטרות שונות, וכשלא היה בהן צורך לא טרחו לפרקן. "הן אינן מבקשות אוכל", נהגו לומר. כיום ניתן לרשום חברה באינטרנט באופן מקוון.

רבות מחברות המגירה הללו שהוקמו בישראל בשנות השמונים והתשעים לא הופעלו מעולם. לבד מאגרת רישומן נדרש מבעלי החברות לשלם אגרה שנתית החלה על כל חברה בישראל וכן לדווח דוח שנתי. רשם החברות היה מוציא חיוב מדי שנה ומשלא שולמו האגרות שנים מספר היה מוחק את החברה. לימים הבין רשם החברות שאין די במחיקת החברה, ושכלל את התהליך תוך שינוי החוק. בתיקון מיום 10 מינואר 2010 ניתנו לרשם החברות סמכויות אכיפה לעניין תשלום אגרת חברה שנתית והעברת דיווח שנתי שבהם חייבת כל חברה. מאז, במשך 6 שנים, חוסלו רבות חברות.

השינוי העיקרי בתיקון 10 היה בהכרזה על חברה כ"חברה מפרה", לאמור, החברה לא מסרה דיווחים כנדרש או לא שילמה את האגרה השנתית החלה על כל חברה בישראל. כך, במקום למחוק את החברה ולהוריד את חובה לטמיון, יכול רשם החברות לפעול כדי לגבות את החובות או כדי לגרום לחיסול החברה מרצון. אבל יכולתו זו לא הוגבלה כלפי החברה בלבד, אלא אף הורחבה כלפי מנהליה.

ההכרזה על החברה כ"חברה מפרת חוק", משמעה הפעלת הסנקציות המנויות בסעיף 362א' לחוק כנגד החברה, **החל מיום ההכרזה**. מעמד החברה כחברה מפרת חוק יופיע באופן בולט בנסח החברה וכן במידע הבסיסי לגבי חברה, שניתן לקבל באתר רשם החברות ללא תשלום.

הסנקציות שיינקטו כלפי חברה מפרת חוק – רלבנטיות לחברה פעילה:

- לא יירשמו שעבודים על נכסי החברה (יקשה על קבלת הלוואות בנקאיות למשל) ולא ירשם שינוי בפרטי שעבוד קיים או ביטולו.
- לא יירשמו שעבודים לטובת החברה ולא יירשם משכון לטובת החברה אצל רשם המשכונות.
- החברה לא תוכל לשנות את שמה או את מטרותיה.
- לגבי הפרות משנת 2009 ואילך – החברה המפרה ובעל השליטה בה לא יוכלו להקים ולרשום חברה חדשה.
- לא יירשם מיזוג בין חברות כאשר אחת מהחברות הוכרזה כ"חברה מפרת חוק".

עיצומים כספיים והליכי גבייה – רלבנטיים גם לחברות מגירה

הסנקציות המוטלות על חברה שהוכרזה כחברה מפרת חוק, מצטרפות לעיצומים הכספיים שרשאי הרשם להטיל על חברה שהפרה חובותיה כאמור. הרשם רשאי להטיל על חברה עיצום כספי ששיעורו כיום הינו כ-7,300 ₪, בגין כל הפרה. כמו כן ניתן להטיל עיצום כספי נוסף בגין הפרה נמשכת של אי הגשת דו"ח שנתי,

¹ עו"ד רז לבנת מוסמך למשפט מסחרי אוניברסיטת תל אביב.

לכל יום שבו נמשכת ההפרה, עד לסכום של 250,000 ₪ (רבע מיליון ₪). אם העיצום הכספי לא שולם במועד על ידי החברה, רשאי הרשם לדרוש את תשלומו מדירקטור של החברה.

בנוסף, ניתן לנקוט כנגדם בהליכים לפי **פקודת המיסים (גביה)** לגביית חובות האגרה השנתית והעיצומים הכספיים.

חברה שאינה פעילה יכולה לפעול לפירוק החברה מרצון. בדרך זו יימנע המשך צבירת חובות אגרה לחברה והפעלת סנקציות כלפי דירקטור או בעל שליטה בה. פירוק החברה מרצון מקנה פטור מחובות אגרה בהתאם לקריטריונים הקבועים בתקנות. לאחר סיום הפירוק, תחוסל החברה.

אם בעבר נהגו מנהלי חברות מגירה או בעלי המניות שלה להתעלם מהמעטפה השנתית שהגיעה אליהם מרשם החברות בקשר עם חוב אגרה שנתית או משלוח דיווח שנתי בהתאם לחוק החברות, כעת מן הראוי שיפעלו לתשלום החובות אם החברה פעילה, או בהעדר פעילות – יפעלו לחיסול החברה מרצון תוך הגשת בקשה למחיקת חובות האגרה השנתית שהצטברו במקרים רבים לרבות שקלים חדשים, בקשה שנענית אוטומטית אם עומדים בתנאים.

הליך חיסול חברה מרצון כרוך בפרסום הודעה ברשומות, מינוי מפרק לחברה וביצוע שורת פרוצדורות ברורה. עם חיסול החברה ומחיקת חובותיה שוב לא יהיו מנהליה חשופים לסנקציות ולחובות החברה או להליכי גביית חובות אלו.

רשם החברות נדרש להשתמש בסמכותו ולנקוט הליכים כנגד חברות מפירות שאם לא כן קיים סיכוי שתוגש כנגדו תובענה ייצוגית, לפי חשבון שערך עו"ד ששלח את המכתב רשם החברות נמנע מלגבות קנסות ואגרות בשווי שמעל מיליארד ושלוש מאות מיליון ₪. יכול להיות שבעקבות דרישה זו יחל רשם החברות להאיץ הליכים נגד חברות מפרות, הליכים שהם הוא נוקט זה מכבר.